

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О ИНОВАЦИОНОЈ ДЕЛАТНОСТИ

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Кључни показатељи у области иновационог система узети у обзир приликом израде нацрта новог Закона о иновационој делатности су Глобални индекс иновативности, Сумарни индекс иновативности (*European Innovation Scoreboard*), показатељи из Извештаја о стању у науци Национални савет за научни и технолошки развој, као и показатељи из „Global Startup Ecosystem Report”, које спроводи „Startup Genome“.

Да би стратешки анализирали иновациони систем и његово стање унапредили, нужно је упоредити различите индикаторе стања у Републици Србији са другим државама, што је могуће измерити и Глобалним индексом иновативности. Овај индекс креирали су Универзитет Корнел, европски институт *INSEAD* и Светска организација за интелектуалну својину у сарадњи са другим организацијама, како би рангирани успешност 132 земље. Индекс обухвата сет индикатора (укључујући степен развоја и примене науке, високошколско образовање, број дипломираних научних и инжењерских специјалиста у области високе технологије, степен развоја, примене и ефикасности технологија и економије знања, стање институција, политичку стабилност, владавину права, стање инфраструктуре, одрживост животне средине и друге) и израчунава се као просек резултата две групе показатеља иновативне способности и иновативних резултата. На листи 132 државе које су рангиране, мерено Глобалним индексом иновативности из 2021. године, Република Србија је позиционирана на 54. месту и спада у умерене иноваторе.

Према последњем извештају Европске комисије о оцени иновација (*European Innovation Scoreboard*) објављено да је Република Србија остварила значајан раст од скоро 30 % у последње три године у области иновација. Према овом извештају, у којем се оцењују различите компоненте иновација на основу званичних података, као што су области људског капитала, дигитализација, иновативне привреде и други, раст Србије је дупло бржи од раста држава чланица ЕУ. Оцена извештаја Европске комисије јесте да је Србија у свим областима забележила запажен раст, поготово у претходне три године. Србија је сада на нивоу 66,2 % просека ЕУ (2018. године била је на 58 %), док је у одређеним областима далеко испред просека ЕУ. У области креирања иновација у малим и средњим предузећима Србија је 65,8% изнад просека ЕУ, а у области запошљавања у иновативним компанијама 46% изнад просека ЕУ у области. Према извештају Европске комисије, Србија је регионални лидер на овој листи, и убедљиво је испред и појединих држава чланица ЕУ (испред Румуније, Бугарске, Летоније, као и Пољске и Словачке). Овај успех резултат је повећаних улагања државе у иновације, науку и образовање, као и

приватног сектора који је препознао будућност привреде у области иновација. Број запослених у ИТ индустрији је дуплиран за мање од четири године на више од 40 хиљада у 2021. години. У Србији све већи број привредно друштво развија своје иновативне производе, што и доказују продаје домаћих ИТ компанија за износе од више стотина милиона евра. Препорука извештаја је да ће додатна улагања, поготово кроз финансијску подршку за развој стартапова, улагања у фондове ризичког капитала и развоја образовања које ће омогућити већи број талентованих кадрова, омогућити даљи раст Србије на овој листи. Извештај Европске комисије о оцени иновација даје компаративну анализу у области иновација за земље чланице ЕУ и друге европске земље.

Национални савет за научни и технолошки развој је основан ради унапређења научног и технолошког развоја, квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачког рада, као највише стручно и саветодавно тело Владе Републике Србије, које именује чланове из реда академика, научника, професора универзитета и привредника, на период од пет година. На основу извода из Извештаја о стању у науци за 2019. годину¹, истраживања и иновације у Републици Србији су саставни елементи већине стратешких докумената који су усвојени у претходних неколико година, и самим тим, везани су за делатност већег броја органа и организација. Иновационе организације су укључене у реализацију научноистраживачких програма од општег интереса, а научноистраживачке организације нису препознате као саставни део иновационог система. На основу наведеног може се закључити да је потребно додатно унапредити услове за претварање научних резултата у иновације и њихов пласман на тржиште како би се научни потенцијал на прави начин преточио у што конкурентнију привреду. Нови нацрт Закона о иновационој делатности узима у обзир сугестије Националног савета за научни и технолошки развој на начин којим се омогућава и научноистраживачким организацијама да буду уписане у регистар националног иновационог система и на тај начин буду препознате као субјекти иновационе делатности. Овиме се додатно наглашава неопходност повезивања науке и привреде, посебно у области иновација.

Република Србија је 2019. године постала део једног од најрелевантнијих истраживања о стартап екосистему на свету у оквиру извештаја „Global Startup Ecosystem Report”, које спроводи „Startup Genome”. У Извештају из 2020. године, који је обухватио више од 300 екосистема, Србија је једина земља у окружењу која је део овог истраживања и оцењена је као једна од 5 најбољих земаља у категорији приступачности талента. Београд и Нови Сад (који су били једини предмет овог истраживања и посматрани као јединствен стартап екосистем) су издвојени са још пет градова у региону Европе и Блиског Истока као најперспективнији. Недовољно знање заједнице и недовољан број прилика за стартапе резултују у емиграцији стартапа из екосистема на нижем ступњу развоја у оне који су развијенији. Из наведених разлога од великог је значаја брзи развој екосистема како би се у потпуности искористио локални потенцијал и омогућио останак и

---

¹ Извештај о стању у науци у 2019. години, Националног савета за научни и технолошки развој <https://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/12/IZVESTAJ-O-STANJU-U-NAUCI-u-2019-god-dostavljen-VLADI-17-decembar-2020.pdf>

привлачење привредних субјеката из домаће привреде. Нацрт новог Закона о иновационој делатности посебним чланом дефинише стартапе чиме се наглашава значај ових привредних субјеката.

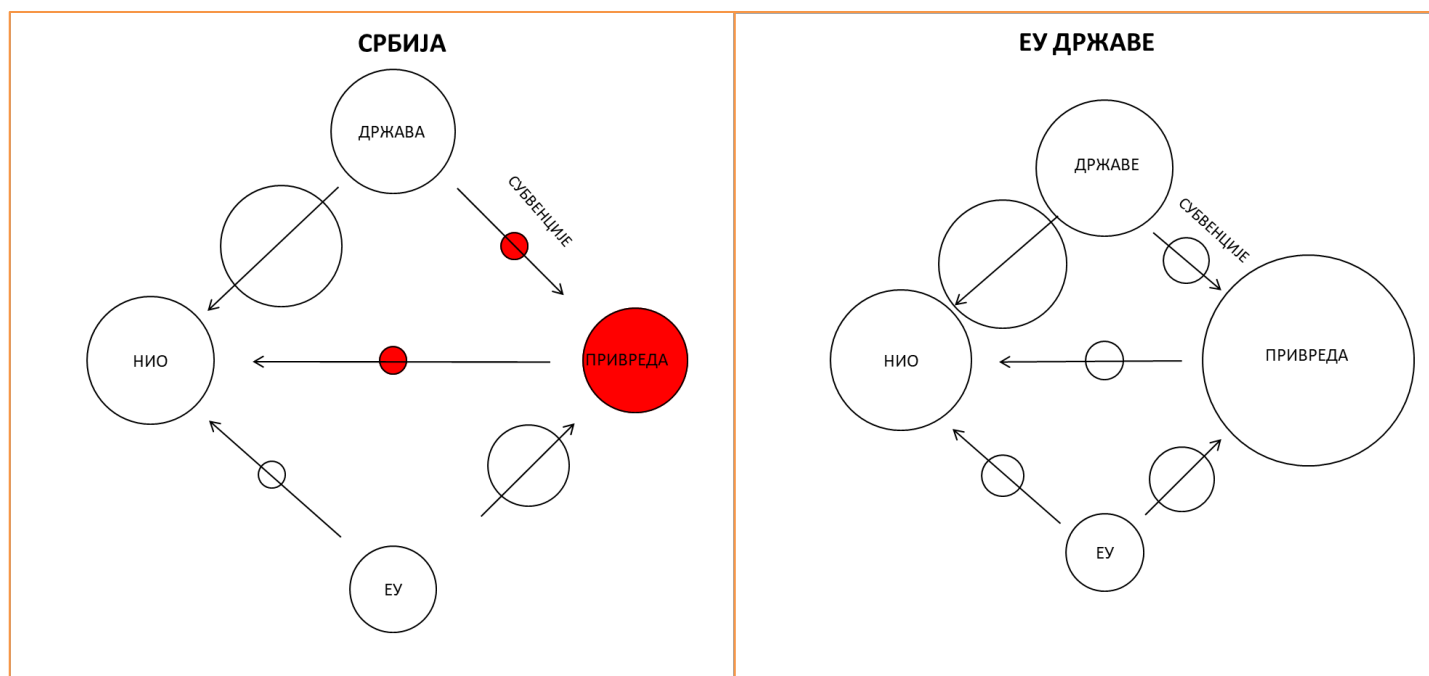
Наставак динамичног развоја научноистраживачког и иновационог система представља обавезан предуслов за убрзани развој Републике Србије. Дефинисани правци развоја у претходном периоду и успеси у структурним променама финансирања науке створили су предуслове у научној заједници да се обезбедити неопходне услове за динамични развој науке, технолошког развоја и иновација. Међутим, способност овог система да даље напредује директно зависи од три његове кључне компоненте, а то су: структура и ниво финансирања, квалитет људских ресурса и квалитет инфраструктуре. Ниво финансирања научноистраживачке делатности у периоду од 2009. до 2019. године приказан је у табели 1. У наредном периоду се очекује раст издвајања у науку и технолошки развој на 1,4% у 2025. години.

Табела 1: Износи улагања у научноистраживачку делатност у односу на БДП²

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Укупна улагања у ИР / БДП	0.82	0.70	0.68	0.85	0.68	0.72	0.81	0.84	0.87	0.92
Буџетска улагања у ИР/ БДП	0.51	0.41	0.42	0.43	0.40	0.40	0.41	0.36	0.38	0.37
Пословни сектор / БДП	0.12	0.08	0.06	0.21	0.09	0.21	0.26	0.31	0.32	0.36
Сектор државе / БДП	0.25	0.26	0.23	0.25	0.23	0.18	0.22	0.22	0.24	0.26
Високо образовање / БДП	0.45	0.36	0.39	0.39	0.36	0.33	0.33	0.30	0.32	0.30

На сликама 1 и 2 означени су главни извори финансирања и реализатори истраживања: држава, привреда, Европска унија и научноистраживачке организације. Површина кругова сразмерна је висини улагања у истраживање изражено у процентима БДП-а. Стрелице означавају смерове улагања, слика лево означава податке о улагањима у Републици Србији, а слика десно у Европској унији.

²Извор: Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 10/2021), Прилог 3

Слика бр.1: Структура токова финансирања науке и привреде у Републици Србији 2019. године – Европској унији 2019. године – релативни удели различитих извора.³

Поређењем ове две слике закључујемо да су улагања државе у истраживања, као и ефикасност коришћења средстава Европске уније кроз међународне пројекте у којима учествују научноистраживачке организације и привреда, на осетно мањем, али још упоредивом нивоу. Постоје механизми финансирања иновација и у науци и у привреди али нису довољно развијени. У складу са описаним, препознате су потребе за снажнијом сарадњом науке и привреде, као и потребе за системским уређењем државне подршке развоју сарадње науке и привреде и оснаживањем иновационе делатности кроз улагања.

³Извор: Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 10/2021)

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис?

Предметна област регулисана је важећим Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13), а документ јавне политике који се делом односи на ову област јесте Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године, са мотом „Моћ знања” („Службени гласник РС”, број 10/2021).

Закон о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) је оквир за успостављање организација за пружање инфраструктурне и стручне подршке иновационој делатности, односно повезивање иновационих организација са једне стране и привредних субјеката са друге стране.

Законом о иновационој делатности основан је Фонд за иновациону делатност, као државна организација, специјализована за пружање подршке иновационој делатности и управљање финансијским средствима за подстицање иновација, а све у циљу унапређења веза између науке, технологије и привреде кроз подржавање иновативног предузетништва у раној фази развоја, повезивање научноистраживачких организација и приватних предузећа ради развоја и комерцијализације иновација, кроз подршку новим производима, технологијама и услугама да изађу на тржиште, као и кроз дугорочну подршку државе иновативном предузетништву и то све у сарадњи са међународним финансијским институцијама, организацијама, донаторима и приватним сектором.

Примарна улога Фонда за иновациону делатност је повезивање и унапређивање веза између науке и привреде, подржавање иновативног предузетништва, нарочито у раној фази развоја, ради развоја нових производа и технологија и њиховог пласирања на тржиштима, и то све у сарадњи са међународним финансијским институцијама, организацијама, донаторима и приватним сектором. Од 2011. године, када је почео са оперативним радом, Фонд је успоставио механизме подршке и настоји да иновацијама одговори на потребе привреде и науке у области развоја. Пресудан подстицај за почетак оперативног рада и успостављање Фондових програма финансирања дале су Европска унија и Светска банка, будући да су кроз претприступне фондове Европске уније креирани и реализовани пилот-програми. Након своје пилот-фазе, захваљујући најпре средствима из националног буџета (кроз Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања), програми су постали стално доступни механизми подршке Фонда. За програме Фонда средства се обезбеђују и из претприступних фондова Европске уније, као и из зајмова Светске банке.

Табела 1: Буџет Фонда за иновациону делатност по годинама

Година	Приходи из националног буџета (РСД)	Приходи из ИПА средстава и зајам Светске банке (ЕУР)
2011.	-	• 7,1 мил. евра (ИПА 2011 <i>Пројекат подршке иновацијама у Србији</i> , укупна вредност 8,4 милиона евра, 2011-2015)
2012.	75.431.300	• 3,4 мил. евра (ИПА 2013 Директан грант - <i>Стварање свеобухватног система за истраживање и развој</i> , 2,4 мил. евра из ЕУ и 1 мил. евра из буџета РС, 2016-2019)
2013.	75.213.300	• 1,4 мил. евра (ИПА 2013 <i>Пројекат подршке истраживању, иновацијама и трансферу технологија у Србији</i> , укупна вредност пројекта 2,5 мил. евра, 2016-2019)
2014.	72.375.000	• 4,5 мил. евра (ИПА 2014 Директан грант - <i>Развој нових производа и услуга од стране МСП кроз комерцијализацију истраживања</i> , 2,5 мил. евра из ЕУ ИПА 2014 и 2 мил. евра из буџета РС, 2018-2021)
2015.	65.000.000	• 7 мил. евра (зајам Светске банке за реализацију <i>Пројекта акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва</i>)
2016.	68.670.000	• 20 мил. евра (ИПА 2018 Директан грант - <i>Повећање иновационих капацитета и технолошке спремности МСП</i> , 15 мил. евра из ЕУ и 5 мил. евра из буџета РС, 2021-2025)
2017.*	537.000.000	
2018.*	964.046.000	
2019.*	1.092.000.000	
2020.*	1.160.000.000	
2021.	1.260.000.000	

* Средства из националног буџета обезбеђена су по основу Пројекта за унапређење конкурентности и запошљавања, за који је потписан Споразум о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, којим је предвиђен минимални износ који је потребно да се определи за рад Фонда за иновациону делатност.

Сва средства, из свих расположивих извора финансирања, кроз програме се додељују транспарентно, објективно и непристрасно, уз примену принципа објективности и одговорности, међународно признатих стандарда добре праксе и јавности у раду и доношењу одлука. Критеријуми за доделу средстава детаљно су описани у приручницима за реализацију програма, као и у смерницама за процену пројеката, за сваки програм појединачно, а који су доступни на интернет страници Фонда за иновациону делатност. Начелно, критеријуми се односе на квалификацију менаџмента и кључног особља за реализацију пројекта, иновативности производа/услуге/технологија, тржишне потражње и потенцијала за комерцијализацију, потенцијала за остваривање прихода, коришћења средстава и адекватности буџета пројекта. За оцењивање предлога пројеката и доношење одлуке о финансирању у оквиру Програма раног развоја, Програма суфинансирања иновација, Програма сарадње науке и привреде, Фонд је увео институцију Експертске комисије, састављена од независних професионалаца из приватног сектора, чиме осигурава да су додељене субвенције заслужне. Чланови Експертске комисије се бирају транспарентно спровођењем компететивног поступка. Рад Експертске комисије

потпомогнута је и радом стручних рецензента који за сваки пројекат који испуњава административне услове припремају стручну техничку процену (сваки пројекат обрађују два рецензента из области из које је поднети пројекат).

Досадашњи програми Фонда за иновациону делатност су: Програм раног развоја, Програм суфинансирања иновација, Програм сарадње науке и привреде, Програм трансфера технологије, Иновациони ваучери и Програм акцелерације „Катапулт“.

Табела 2: Програми Фонда за иновациону делатност

НАЗИВ ПРОГРАМА		ЦИЉНА ГРУПА	ВИСИНА СРЕДСТАВА
Програм раног развоја		Микро и мала предузећа до 5 године пословања и тимови	До 80.000 евра/ до 70% вредности пројекта кофинансирање од стране Фонда
Програм суфинансирања иновација		Микро, мала и средња предузећа	До 300.000 евра/ до 60%, односно 70% вредности пројекта, у зависности од величине предузећа кофинансирање од стране Фонда
Програм сарадње науке и привреде		Микро, мала и средња предузећа и научноистраживачке организације (у форми конзорцијума)	До 300.000 евра/ 60% односно 70% вредности пројекта, у зависности од величине предузећа, кофинансирање од стране Фонда
Иновациони ваучери		Микро, мала и средња предузећа	До 800.000 динара/ до 60% вредности услуге кофинансира се од стране Фонда
Програм акцелерације „Катапулт“		Микро, мала и средња предузећа	До 300.000 евра
Програм трансфер технологија	Сет услуга за НИО	НИО	До 50.000 евра/ до 20.000 евра до 100% вредности пројекта, за већи износ до 70% вредности пројекта
	Доказ концепта	НИО	До 20.000 евра/ 100% вредност пројекта

Програм раног развоја намењен је превасходно младим приватним предузећима која развијају технолошку иновацију која има потенцијал на тржишту и која има потенцијал за стварање нове интелектуалне својине. На овај начин се кроз обезбеђивање финансирања развоја иновативних технологија, производа и услуга са тржишном применом омогућава опстанак у критичној фази истраживања и развоја.

Програм суфинансирања иновација намењен је предузећима којима су потребна знатна финансијска средства за реализацију развојног циклуса технолошких иновација и покривање високих трошкова за пренос истраживања у комерцијално одржив производ.

Програм сарадње науке и привреде моделиран је тако да акценат ставља на подстицање предузећа из приватног сектора и научноистраживачких организација из јавног сектора да спроводе заједничке пројекте из области истраживања и развоја са циљем да стварају нове или унапреде постојеће комерцијално исплативе производе и услуге.

Иновациони ваучери су намењени предузећима да, користећи услуге научноистраживачког сектора, подигну ниво иновативности својих производа и постану конкурентнији на тржишту.

Подршка кроз Програм трансфера технологија намењена је истраживачима из НИО и може бити коришћена за израду и тестирање прототипа, заштиту интелектуалне својине, додатни развој проналазака и стручну подршку за различите аспекте комерцијализације. У оквиру овог програма, од 2019. године, доступан је и доказ концепта кроз који се нуди финансијска и пословна подршка за тестирање идеја, хипотеза или претпоставки, које би, ако се покажу технички изводљивим, представљале основу за будуће комерцијалне производе.

Фонд за иновациону делатност покренуо је 2021. године нови програм акцелерације „Катапулт“, који ће предузећима пружити менторску и финансијску подршку кроз интензивне обуке и повезивање са инвеститорима. „Катапулт“ жели да помогне иновативним предузећима оријентисаним на раст да се позиционирају на глобалном тржишту, као и да побољшају своје пословне капацитете у развоју помоћу којих ће повећати могућност привлачења приватних инвестиција. Средства за реализацију „Катапулт“ програма у укупном износу од 7 милиона евра до 2024. године, обезбеђена су на основу споразума о зајму Републике Србије (Министарство просвете, науке и технолошког развоја) и Светске банке кроз „Пројекат акцелерације иновација и подстицање раста предузетништва у Републици Србији“ који је посвећен јачању иновативног предузетништва и научних истраживања у Србији.

Осим наведених програма, Фонд за иновациону делатност је, с обзиром на околности и свакодневни развој ситуације изазване пандемијом корона вируса, реализовао у 2020. години позив за микро, мала и средња предузећа са већ развијеним прототипима, производима, услугама и технологијама који у кратком временском периоду могу бити доступни за примену у сузбијању последица насталих пандемијом. Максимални износ финансирања у оквиру овог јавног позива је био 6 милиона динара по појединачном

пројекту, с тим што суфинансирање од стране Фонда је износило од 85% укупних трошкова пројекта.

Осим наведеног, Фонд у име Републике Србије предузима активности у вези са функционисањем Фонда за иновативна предузећа (*ENIF*) у оквиру Програма за развој предузећа и иновација Западног Балкана. Фонд за иновативна предузећа је први фонд ризичног капитала за финансирање иновативних малих и средњих предузећа у почетној фази развоја на Западном Балкану.

Табела 3: Резултати Фонда за иновациону делатност од 2011. до септембра 2021. године

НАЗИВ ПРОГРАМА	Број поднетих пријава пројеката	Број пројеката одобрених за финансирање	Укупна вредност пројеката одобрених за финансирање (у €)	Укупан износ суфинансирања од стране Фонда (у €)
Програм раног развоја	1.421	175	17.344.588	13.048.446
Програм суфинансирања иновација	435	50	19.791.360	12.109.340
Програм сарадње науке и привреде	279	48	17.784.473	11.722.269
Иновациони ваучери	973	843	5.746.735	4.100.471
Програм трансфера технологије	36	27	580.350	580.350
Доказ концепта	521	93	1.752.077	1.752.077
Цовид-19	229	12	552.793	468.907
УКУПНО	3.894	1.248	63.552.376	43.781.860

У периоду од оснивања па до данас, Фонд за иновациону делатност је финансирао укупно 1.248 пројекта, у оквиру програма чија је структура дата у Табели 3, при чему улагање Фонда износи 43,7 милиона евра.

Фонд за иновациону делатност је успоставио систем мониторинга и евалуације, према коме прати резултате подржаних пројеката кроз успостављене програме. Кроз систем мониторинга и евалуације, Фонд за иновациону делатност је дефинисао алате за прикупљање података о улазима и резултатима и то су портал за подношење пријава пројеката, извештаји корисника средстава, званични регистри (Агенција за привредне регистре – Регистар привредних друштава и Регистар финансијских извештаја) и анкете. Иначе, корисници средстава су у обавези пет година након завршетка финансирања пројекта да достављају информације о резултатима реализованог пројекта. У Табели 4 представљени су основни резултати пројеката које је Фонд финансирао у протеклом периоду, закључно са 31. децембром 2020. године.

Табела 4. Преглед остварених резултата финансираних пројеката по програмима
(закључно са 30.12.2020. године)*

ПРОГРАМ	Број корисника средстава који су развили производе/услуге	Број развијених производа/слуга	Број корисника средстава који су комерцијализовали производе	Број комерцијализованих производа	Укупно остварени приход од комерцијализације (ЕУР)
Програм раног развоја	108	173	42	61	2.229.940
Програм суфинансирања иновација	26	51	16	36	2.490.104
Програм сарадње науке и привреде	24	70	12	26	7.224.300
УКУПНО	158	294	70	123	11.944.344

*На крају 2020. године, укупан број пројеката одобрених за финансирање за наведене програма је био 227, од чега је за 113 завршена имплементација, а 74 су били у имплементацији, а за 5 пројекта је прекинута реализација.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Два кључна закона која уређују ову област су Закон о иновационој делатности и Закон о науци и истраживањима. Закон о иновационој делатности („Службени гласник РС”, 110/2005, 18/2010 и 55/2013) тренутно уређује област иновација, али не препознаје стартапе и нове облике финансирања иновација. У Закону о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19), међу циљевима реализације научно-истраживачке делатности, предвиђена је подршка стварању иновација за привреду, трансферу технологија и јачању инжењерских капацитета, са циљем стварања предности на глобалном тржишту као и промоција предузетништва.

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године, са мотом „Моћ знања” („Службени гласник РС”, број 10/2021) представља стратешки инструмент за унапређење квалитета живота грађана Србије помоћу науке и технолошког развоја, чији је општи циљ да у наведеном периоду применом мера и активности допринесе убрзаном развоју Републике Србије кроз унапређење квалитета и ефикасности науке, технолошког развоја и иновација. Стратегија препознаје знање и иновације као поуздан темељ за будући економски напредак и раст стандарда грађана, развој образовања и очување здравља, безбедности и националног идентитета у Републици Србији. Како би се створили предуслови за подизање нивоа технолошке спремности од основних идеја до готових производа и услуга потребно је прилагодити постојећи законски оквир у Републици Србији динамичним глобалним променама у оквиру иновационог сектора, што се односи на прилагођавање постојећег система новим облицима инфраструктурне и друге подршке. Ово се постиже кроз подршку субјектима

иновационе делатности који су дефинисани новим нацртом закона као субјекти националног иновационог система, као и кроз стимулативне мере сарадње привреде и науке.

Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године („Службени гласник РС”, број 21/20) дефинише циљеве тако да кроз процес паметне специјализације усмерава развој Републике Србије ка томе да буде препозната као земља паметних и креативних људи, висококонкурентна у свету по својим производима и услугама који су резултат иновација изграђених на знању, креативности и партнерствима домаћег екосистема у областима одрживе високотехнолошке производње хране високе додате вредности за будућност, софистицираних софтверских решења за глобално тржиште, производних процеса и машина будућности, креативних решења са високим степеном међусекторски интегрисаних индустријских и пословних решења и иновација. Стратегија дефинише четири приоритетне области: (1) Храна за будућност, (2) Информационо-комуникационе технологије, (3) Машине и производни процеси будућности и (4) Креативне индустрије. Специфичности остварења ових циљева произашле су током Процеса предузетничког откривања. Стратегија паметне специјализације је у директној вези са низом стратешких документа из области науке и иновација, која су урађена у претходном периоду и представља полазиште за разумевање постојећег стања.

Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020–2025. године („Службени гласник РС”, број 96/19) донета је у децембру 2019. године. Општи циљ Стратегије је употреба вештачке интелигенције у функцији економског раста, запошљавања и квалитетнијег живота. Стратегија вештачке интелигенције дефинише правац развоја, циљеве чија је имплементација потребна како би се постигло унапређење у овој области, као и да се успоставе јасне, мерљиве и конкретне мере чија ће реализација допринети развоју вештачке интелигенције за све секторе у Републици Србији. Посебни стратешки циљ „Развој науке и иновација у области вештачке интелигенције и њених примена” констатује да се област вештачке интелигенције налази у фази развоја када се у индустријској пракси неретко срећу проблеми за чије је решавање потребан научноистраживачки приступ. Због тога се знатан део истраживања преноси у индустрију, али је и индустрији све више потребна интензивна сарадња са универзитетима и институтима, као примарним носиоцима научноистраживачког кадра. Предуслови за успешан пренос истраживања у индустрију су и снажна индустрија високих технологија отворена за иновације, као и квалитетна комуникација истраживачких сектора привредних субјеката које послују у Републици Србији са научноистраживачким организацијама. Стратешки правац развоја вештачке интелигенције саставни је део иновационе делатности, због чега се очекује да ће примена новог Закона о иновационој делатности допринети остваривању општег и посебних циљева ове Стратегије.

Осим наведених, Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС”, бр. 35/2020) као стратешке области интервенције

идентификује иновације, дигиталну трансформацију и раст инвестиција. Препознавањем стартап компанија, нова законска решења ће доприносити достизању циљева и имплементацији Стратегије индустријске политике.

Стратегијом развоја образовања и васпитања до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21) предвиђено је оснивање Фонда за подстицање високо технолошког предузетништва, што ће подразумевати финансирање оснивања инкубатора, *spin-off* компанија, центара за трансфер технологија, центара за интелектуалну својину чији ће се рад континуирано пратити и вредновати. На високошколским установама планирано је оснивање организационих јединица које ће се бавити иновацијама и трансфером технологија, као што су креативни центри и центри за трансфер технологија. Центри ће поменуте задатке реализовати кроз организацију програма обука за развој креативног размишљања и стицање предузетничких вештина, организацију и промоцију волонтерских програма, организацију кампања отворених иновација у сарадњи са предузећима, организацију такмичења за најбољу студентску идеју, кроз подршку корисницима центра у развоју идеја и њиховој валидацији, кроз помоћ студентима и ученицима у коришћењу опреме и софтвера у прототипској радионици центра, односно стварању и развијању идеје о покретању сопственог посла кроз оснивање стартапа, односно помоћ истраживачима у оснивању спиноф компанија за комерцијализацију истраживачких резултата. Такође, планирано је и повећање учешћа садржаја који се односе на предузетништво у студијске програме. С обзиром на то да се овом стратегијом креира нова и подстиче развој постојеће инфраструктуре, ширење схватања субјеката иновационе инфраструктуре и на организације подршке стартапима осигурава се да сви актери националног иновационог система буду једнако препознати у релевантном законском оквиру.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема. Која промена се предлаже? Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Општи проблем у иновационој делатности на територији Републике Србије и у ширем региону јесте недовољан степен конверзије остварених научноистраживачких резултата у додатну вредност за привреду, државу и друштво у целини, односно недовољни капацитети за трансфер технологије. Показатељ слабих резултата јесте број лиценцих уговора између носиоца иновационе делатности и привреде. У протекле четири године укупан број лиценцих уговора кроз програм ТТФ Фонда за иновациону делатност је био свега три. Анализом важећег Закона о иновационој делатности уочене су могућности за побољшање у одређеним сегментима и прилагођавање законског оквира глобалним токовима у области иновационе делатности. Наиме, новим нацртом Закона о иновационој делатности предмет је прецизније уређен, те су наведена четири кључна питања која Закон регулише, а то су субјекти националног иновационог система; организације и надлежности Фонда за иновациону делатност; финансирање иновационе делатности и

економске подстицајне мере и регистар субјеката националног иновационог система.

Појмовник важећег Закона о иновационој делатности садржао је широке дефиниције и одређене појмове који касније, кроз текст Закона, нису разрађивани, што је нацртом новог Закона прецизно и једноставно уређено.

Корисници државних подстицајних мера и буџетских средстава за развој иновационе делатности према важећем Закону могли су бити само субјекти уписани у регистар. Нацртом новог Закона оваква законска формулација је изостављена, тако да корисници државних подстицајних мера и буџетских средстава за развој иновационе делатности не морају бити уписани у регистар.

Када су у питању субјекти иновационе делатности, важећи Закон о иновационој делатности предвиђао је, између осталих, постојање технолошких привредних друштава као и постојање организација за подстицај иновационих активности у приоритетној области науке и технологије и центара за трансфер технологија. Слабост постојећег система огледа се управо кроз предвиђање постојања ова три субјекта будући да у регистру иновационе делатности постоји уписано само једно технолошко привредно друштво, док организација за подстицај иновационих активности у приоритетној области науке и технологије и центара за трансфер технологија уопште нема у регистру. С обзиром на то да ови субјекти нису заживели у пракси, нови нацрт Закона о иновационој делатности не предвиђа наведене субјекте као такве, али оставља могућност за упис било ког правног или физичког лица у регистар субјеката националног иновационог система.

Још једна од слабости важећег Закона представља и глава која се тиче права интелектуалне својине. Уочена слабост превазиђена је новим нацртом Закона кроз истицање значаја управљања интелектуалном својином насталом у оквиру научноистраживачке организације, уз усклађивање са прописима који регулишу ту област.

Унапређења која нови нацрт Закона доноси односе се на: дефинисање субјеката иновационе делатности, предвиђено је успостављање мреже научно-технолошких паркова као саветодавног тела, унапређење пословања Фонда за иновациону делатност, реформу регистра иновационе делатности, формализовано давање сагласности на годишњи програм рада корисника субвенција повезаних са иновационом делатношћу, истицање значаја управљања интелектуалном својином насталом у оквиру научноистраживачке организације, уз усклађивање са прописима који регулишу ту област, препознавање улоге и значаја стартапа као и спинофа основаних из научноистраживачких организација са циљем комерцијалне експлоатације иновација. Новим нацртом Закона о иновационој делатности створен је законски основ за нове програме Фонда за иновациону делатност, а у оквиру пословања Фонда за иновациону делатност проширене су надлежности што се односи ина вођење јединственог регистра националног иновационог система.

Важећи закон о иновационој делатности ступио је на снагу 2013. године, у периоду у којем је пословни амбијент био другачији него што је данас. У међувремену је усвојено више планских докумената којима се дефинише правац развоја, усвојен је нови Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19), којим се обезбеђује

институционално финансирање института, оснаживање института од националног значаја, механизам за оснивање нових институција, ефикасније праћење и оцена рада института, ефикаснији рад тела и комисија (ефикаснији поступак избора у научна звања); побољшање ефикасности алокације и употребе свих научноистраживачких и развојних ресурса; изградња и даљи развој иновативног друштва заснованог на знању, а усвојен је и Закон о Фонду за науку Републике Србије („Службени гласник РС”, број 95/18) чиме је реализован један од стратешких циљева из области науке и истраживања у подстицају изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији, кроз пројектно финансирање. У протеклом периоду, основане су неке од нових институција, док су постојеће унапредиле свој рад пружајући тако квалитетну основу за даљи развој научноистраживачког и иновационог система: новоосновани Фонд за науку Републике Србије, носилац у пружању подршке научноистраживачкој делатности; Фонд за иновациону делатност, са примарном улогом подршке иновационој делатности као и обезбеђивања и управљања финансијским средствима за подстицање иновација; Научно-технолошки парк Београд, који уз новоосноване паркове у Чачку, Нишу и Новом Саду чини јединствену мрежу НТП са перспективом даљег ширења кроз оснивање нових чланова; Центар за промоцију науке, важан чинилац, како на националном тако и на међународном нивоу, у настојању да науку учини доступном и препознатом од стране стручне и шире јавности; Институте од националног значаја за Републику Србију; оснивање нових института. Чланом 10. став 2. тачка 7. Закона о Фонду за науку Републике Србије („Службени гласник РС”, број 95/18) дефинисан је програм Иновације као програм сарадње са привредом реализован у сарадњи са Фондом за иновациону делатност и другим привредним субјектима. Овај програм има за циљ реализацију пројеката са учешћем партнера из привредног сектора и са обавезном непосредном применом резултата истраживања.

Наведене активности допринеле су развоју новог пословног амбијента у којем је истакнута неопходност сарадње науке и привреде, што је условило прилагођавање тренутног законског оквира у области иновација. У том смислу, уочена је потреба за доношењем новог закона којим ће се на системски начин омогућити да се боље искористе развојне могућности у погледу иновација, што ће помоћи прелазак Републике Србије из економије у развоју у развијену економију. Нови нацрт Закона којим се регулише иновациона делатност представља модеран закон који свој садржај ставља у функцију ефикасног националног система иновација.

При разматрању других могућности за испуњавање описаних циљева у вези са иновационом делатношћу утврђено је да ове проблеме није могуће решити без прописивања новог законског оквира, будући да предметне измене није било могуће увести без системске промене.

- 5) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.**

Предложене промене утицаће на субјекте националног иновационог система, односно иновативне субјекте, субјекте иновационе инфраструктуре, инвеститоре у иновациону делатност, као и на научноистраживачке организације и сва остала правна и физичка лица која се баве иновационом делатношћу.

- 6) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?**

Главни циљ политике Европске уније у области науке, истраживања и иновација је јачање научног и технолошког система као једног од кључних чинилаца одрживог привредног развоја чиме се обезбеђује квалитетан оквир за спровођење научних истраживања и развој иновација, док се последично тежи подстицању конкурентности и раста привредних активности. Република Србија, као земља кандидат за чланство у Европској унији и у области науке, истраживања и иновација спроводи потребне реформе и активности како би се прикључила Европском истраживачком простору (ЕРА). Република Србија је 2008. године потписала Споразум о стабилизацији и придруживању са Европском унијом према којем је предвиђена обавеза Републике Србије да домаће законодавство усклади са правним тековинама Европске уније. Приликом израде новог нацрта Закона о иновационој делатности коришћени су примери добре европске праксе. Један од тих примера је Словенија, која је свој национални иновациони систем развила умрежавањем истраживања, развоја и иновација, применом различитих мера подршке привредним субјектима и подршку предузетништву. Овај систем пружа снажну подршку развоју стартап екосистема, уз активне напоре јавног сектора да побољша прописе и осигура да предузетници имају боље услове за иновације, уз олакшавање процедура страним инвеститорима.

Кључна питања за утврђивање циљева

- 1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (Одговором на ово питање дефинише се општи циљ). На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих циљева?**

Општи циљ овог закона је унапређење услова за развој иновационе делатности у Републици Србији.

Показатељи у области иновационог система који су узети у обзир приликом израде нацрта новог Закона о иновационој делатности и који ће се и убудуће узимати у обзир приликом утврђивања остварености напретка су Глобални индекс иновативности, Сумарни индекс иновативности (European Innovation Scoreboard), показатељи из Извештаја о стању у науци Националног савета за научни и технолошки развој, као и показатељи из извештаја „Global Startup Ecosystem Report”, које спроводи "Startup Genome".

Примена новог Закона о иновационој делатности допринеће преласку Републике Србије из економије у развоју у развијену економију, а као извор провере може се користити Извештај Уједињених нација о класификацији држава⁴.

Кључни показатељ у остваривању општег циља јесте позиција Републике Србије према Глобалном индексу иновативности. У 2020. години Србија је рангирана на 54. месту од 132 државе. Циљ је да у наредних пет година Србија напредује најмање десет места на листи.

2) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Према Плану рада Владе Републике Србије за 2021. годину предвиђено је доношење новог закона о иновационој делатности којим се омогућава укључивање иновационог система Републике Србије у Европски истраживачки простор и Иновациону унију, иновациони систем се усмерава према истраживањима која за резултат имају иновативне производе и процесе који подстичу привредни и друштвени развој, планира се и отклањање препрека за приступ финансијским средствима, омогућава се програмско финансирање у циклусима од једне и три године и даје се подстицај трансферу технологија у привреду.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана “*status quo*” опција?

При разматрању других могућности за испуњавање описаних циљева у вези са иновационом делатношћу утврђено је да ове проблеме није могуће решити без прописивања новог законског оквира, будући да предметне измене није било могуће увести изменом подзаконских аката. Доношење новог закона је најбоље решење јер се на систематичан и целовит начин, уз поштовање начела правне сигурности и владавине права, уређује материја коју само законодавац може уредити, а то су пре свега

---

⁴WESP: World Economic Situation and Prospects Report, United Nations.

дефинисање нових субјеката националног иновационог система и уређивање њихових међусобних односа у оквиру тог система и унапређење делатности Фонда за иновациону делатност. Опција *статус* *quoniје* разматрана.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Нацрт новог Закона о иновационој делатности је системски у смислу дефинисања праваца развоја иновационе делатности у Републици Србији. Овим нацртом Закона не предвиђају се економске мере које би се јасно могле одразити кроз јавне приходе и расходе, већ овај Закон представља основ за стварање повољног окружења за развој иновационе делатности што ће као крајњи резултат имати економски просперитет Републике Србије.

Иновациони екосистем⁵ се развија даљим улагањем у иновациону инфраструктуру и технолошко предузетништво у универзитетским центрима и регионима на територији Србије. Важећи Закон о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) представља институционални оквир на основу кога су успостављање организација за пружање инфраструктурне и стручне подршке иновационој делатности, односно оснивање и рад научно-технолошких паркова.

Научно-технолошки паркови који послују у Републици Србији а чији је један о суоснивача Република Србија су: Научно-технолошки парк Београд д.о.о, Београд у коме је удео Републике Србије у основном капиталу 60%; Научнотехнолошки парк Ниш д.о.о, Ниш у коме је удео Републике Србије у основном капиталу 40%; Д.о.о. Научно-технолошки парк Чачак у коме је удео Републике Србије у основном капиталу 40%; У Републици Србији послује и Научно-технолошки Нови Сад д.о.о, Нови Сад чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина.

Научно-технолошки парк Београд д.о.о. основан је 2015. године одлуком Владе Републике Србије, као организација за пружање инфраструктурне подршке иновационој делатности, која у оквиру простора повереног на управљање пружа инфраструктурне и стручне услуге привредним друштвима, научноистраживачким и иновационим организацијама ради њиховог повезивања и што брже примене нових технологија, стварања и пласмана нових производа и услуга на тржишту, у циљу убрзаног технолошког развоја земље, а на основу примера добре међународне праксе у овој области. Објекат Научно-технолошког парка Београд изградила је Република Србија у оквиру пројекта „Истраживање и развој у јавном сектору“. Научно-технолошки парк Београд” д.о.о, Београд чији су оснивачи Република Србија, Град Београд и Универзитет у Београду

---

⁵Програм економских реформи за период од 2021. до 2023. године
https://www.mfin.gov.rs/upload/media/ID63iX_60f11fc3470a8.pdf

управља објектом парка укупне површине 16.446,51 m². Укупна вредност инвестиције изградње објекта НТ парка је 14.407.656 евра. Закључком Владе Републике Србије 05 број 022-6479/2019-2 од 18. јула 2019. године, Влада је утврдила даље и будуће правце у развоју НТП Београд и усвојила програм за развој научно-технолошког парка за период 2020-2025. године.

У оквиру Пројекта проширења Научно-технолошког парка у Чачку, Влада Републике Србије је у сарадњи са Републичком дирекцијом за имовину Републике Србије у својину Републике Србије, а за потребе рада Научно-технолошког парка Чачак, прибавила објекат површине 5.240,00 m². Вредност инвестиције која се односи на објекат је 270.500.000,00 динара. Поред адаптације објекта спроведен је и поступак набавке опреме за коју је Влада, преко Министарства просвете, науке и технолошког развоја издвојила 60.000.000,00 динара. Друштву са ограниченом одговорношћу Научно-технолошки парк Чачак приступила је Република Србија 04.06.2020. године са оснивачким уделом од 40% у основном капиталу. Влада Републике Србије дана 17.12.2020. донела је Закључак бр. 022-10486/2020 којим је усвојен Програм управљања и развоја Друштва са ограниченом одговорношћу Научно-технолошки парк Чачак за период 2020-2025. године.

Основни циљ успостављања и развоја НТП Ниш је убрзани технолошки развој Региона Јужне и Источне Србије, па самим тим и Републике Србије а све у складу са примерима добре међународне праксе и искуствима НТП Београд као првог научно-технолошког парка у Србији. Улога НТП-а је да привуче домаће и стране иновативне технолошко-развојне компаније, створи услов за развој економије засноване на знању, комерцијализацији иновација насталих у процесу истраживања и развоја, поспешити извоз производа и услуга и самим тим ојача конкурентску позицију наше привреде. Комплекс Научно-технолошког парка у Нишу изграђен је средствима из кредита Европске инвестиционе банке, у оквиру финансијског уговора („Истраживање и развој у јавном сектору“), закљученим између Републике Србије и Европске инвестиционе банке („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 5/10). Вредност инвестиције, изградње и опремања, Научно технолошког парка доо Ниш, је 12.500.000 евра. Укупна површина објекта је око 14.000 m². Поред средстава из кредита ЕИБ-а, Град Ниш пружио је административну подршку и финансирао изградњу недостајуће и унапређење постојеће инфраструктуре сопственим средствима, у вредности преко милион евра.

У оквиру Пројекта „Истраживање и развој у јавном сектору“ Република Србија је изградила објекат **Научно-технолошког парка у Новом Саду**, фаза II/1. Изграђен је објекат укупне бруто површине од 31.350 m². Укупна вредност инвестиције је 24.074.975,00 евра, што укључује и реализацију фазе II/2 изградње која је у току, и чији завршетак се очекује у другој половини 2021. године. Научно технолошки парк Нови Сад д.о.о. основан је током 2019. године Одлуком Скупштине Аутономне Покрајине Војводине, у форми привредног друштва. Научно технолошки-парк Нови Сад је формално почео са радом 29.01.2020. године.

Законом о изменама закона о буџету Републике Србије за 2021. годину⁶, на разделу Министарства просвете, науке и технолошког развоја, обезбеђена су средства за финансирање Подршке реализацији интереса у иновационој делатности, као и за програмске активности и пројекте који су вези са функционисањем националног иновационог система. За наредне године, средства ће бити обезбеђена у оквиру лимита које утврди Министарство финансија на разделу Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у складу са билансним могућностима. Такође се пројектује обезбеђивање средстава из донација, пројектних зајмова, међународне помоћи, као и из других извора у циљу спровођења наведеног акта.

Табела 4: Процењена буџетска средства из извора 01 – Општи приходи и примања из буџета до 2024. године.

Назив ПА/ПЈ	Средства буџета за 2021. годину	Лимит за 2022.	Лимит за 2023.	Лимит за 2024.	
0002	Подршка реализацији интереса у иновационој делатности	208.541.000	184.501.000	232.500.000	228.900.000
0005	Подршка раду Фонда за иновациону делатност	1.260.000.000	1.650.000.000	1.680.000.000	1.752.000.000
0011	Подршка раду Научно-технолошком парку Београд	36.000.000	33.000.000	30.000.000	27.000.000
0013	Подршка раду Фонда за науку	1.000.000.000	1.000.000.000	1.500.000.000	2.000.000.000
4004	ИПА 2018-Конкурентност	73.796.000	154.966.000	154.966.000	154.966.000
5002	Научнотехнолошки парк у Новом Саду	250.000.000	230.000.000	/	/
4007	Подршка раду НТП Ниш	26.000.000	20.000.000	20.000.000	16.500.000
4008	Подршка раду НТП Чачак	10.000.000	12.000.000	10.000.000	6.000.000
7023	ИПА 2014 Сектор конкурентности	57.527.000	24.000.000	/	/
7079	ИПА 2019 Сектор конкурентности	/	262.500.000	262.500.000	262.500.000

⁶Закон о изменама закона о буџету Републике Србије за 2021. годину („Службени гласник РС“, бр.100/21).

Табела 5: Процењена средства из извора 56 – Финансијска помоћи ЕУ – Подршка иновацијама кроз финансијске инструменте Фонда за иновациону делатност (Програм раног развоја и Програм суфинасирања иновација) иновативним микро, малим и средњим предузећима

Програмске активности/Пројекти	2021	2022	2023	2024
4004 ИПА 2018-Конкурентност	220.779.000	464.896.740	464.896.740	464.896.741
7023 ИПА 2014- Сектор конкурентност	71.690.000	30.000.000	/	/
7079 ИПА 2019-Конкурентност и иновације	/	420.000.000	420.000.000	420.000.000

Уз средства одобрена из буџета, планирана су и средства по основу Споразума о зајму (Пројекат акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији) потписаног између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, (број IBRD 90290YF), у складу са Законом о потврђивању Споразума о зајму („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 3/20) и осталих извора.

Подршка реализацији интереса у иновационој делатности реализује из разлога поспешивања иновационе делатности, са циљем примене научних сазнања, техничких и технолошких знања, инвентивности и проналазаштва, у функцији стварања и реализације, у односу на постојећу техничко-технолошку основу, нових и побољшаних производа, процеса и услуга, као покретача развоја Републике Србије. Кроз ову програмску активност се врши финансирање програма трансфера знања и технологија и подстицање примене резултата научноистраживачког рада, а који доприносе реализацији иновационе политике, подстичу технопредузетништво, трансфер знања и технологија у привреду, развој и унапређење иновационог система у Републици Србији. Програмска активност се реализује у циљу пружања подршке развоју или значајној измени постојећих иновативних производа, технологија, процеса и услуга, ради подстицања примене и комерцијализације научноистраживачких резултата, као и пружање подршке коришћењу савремених технологија и изградњи иновационих организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности. У циљу повећања применљивости резултата истраживања овом програмском активношћу се подржава формирање, развој и рад нових, малих и средњих иновативних предузећа, који треба да створе оптималне услове за рад новоформираних предузећа у фази инкубације и научно технолошких паркова који треба да обезбеде оптималне услове за рад пословних инкубатора, истраживачко развојних центара, развојно производних центара, иновативних предузећа и др.

Програмска активност *Подршка раду Фонду за иновациону делатност* односи се на припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења иновационе политике, а посебно стручних и других послова у вези са прибављањем средстава Фонда за иновациону делатност; управљања тим средствима и њиховим коришћењем; подстицања, успостављања и остваривања сарадње са

међународним финансијским институцијама; посредовања у вези финансирања иновационе делатности из средстава међународних организација и финансијских институција.

Програмска активност *Поддршка раду Научно-технолошког парка Београд* као првом функционалном научнотехнолошком парку у Србији усмерена је ка убрзаном технолошком развоју земље, а у складу са добром међународном праксом. НТП Београд има улогу да привуче иновативне, технолошко развојне компаније (домаће и стране) и створи услове за развој економије засноване на знању, тј. комерцијализацију иновација насталих у процесу истраживања и развоја, и на тај начин поспешу извоз производа и услуга са додатном вредношћу и самим тим ојача конкурентску позицију наше привреде.

Кроз програмску активност *Поддршка раду Фонда за науку* спроводи се финансирање научноистраживачких програма кроз успостављен нов административни и конкурентивни систем финансирања научних пројеката. Фонд подржава истраживачке и развојне пројекте кроз научну и технолошку сарадњу.

Кључна питања за анализу економских ефеката

- 1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката? Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин? Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин? Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодавца?**

Увођењем јединственог регистра субјеката националног иновационог система отвара се прилика свим субјектима националног иновационог система да се на добровољној основи у њега упишу што ће омогућити да се без додатних процедура легитимишу пред државним органима (и другим субјектима – пре свега инвеститорима). У следећем кораку ће надлежни органи Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, као и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима, моћи да искористи податке из предметног регистра како би се на једноставан начин подржали субјекте националног иновационог система, укључујући стартапе.

Кроз институционалну и финансијску подршку иновативних компанија и омогућавање сарадње са домаћим институтима и светским стручњацима прошириће се постојећи иновациони потенцијали, што је предуслов за јачање конкурентности српске привреде и постизање високих стопа привредног раста.

Са обзиром на то да нови нацрт Закона о иновационој делатности уређује иновациону делатност на системски начин на територији Републике Србије не може се рећи да постоји утицај на конкурентност привредних субјеката на домаћем тржишту, будући да они представљају једну целину. Креирање повољног амбијента за развој иновационе делатности у Републици Србији као главни циљ новог нацрта Закона за крајњи резултат треба да има подизање конкурентности иновативних привредних субјеката из Републике Србије и отварање могућности за њихово препознавање на иностраном тржишту.

Унапређењем законског оквира у овој области створиће се предуслови за даљи развој финансијских механизма подршке. Континуирана примена механизма за јачање иновационог потенцијала привреде и науке подстиче развој производа и технологија високе додате вредности, који ће бити глобално препознати. Спровођење ових мера допринеће унапређењу конкурентске позиције Републике Србије на европском тржишту.

Креирање повољног амбијента за развој иновационе делатности не може бити ограничена на одређена тржишта и специфичне привредне субјекте. У том смислу, нацртом новог Закона о иновационој делатности предвиђено је да се у национални регистар иновационих субјеката може уписати било које правно или физичко лице које се бави иновативном делатношћу. Узимајући наведено у обзир, поштују се принципи слободног тржишта, те се може рећи да нацрт новог Закона о иновационој делатности не нарушава услове конкуренције у Републици Србији.

Свака квалитативна промена која се огледа у развоју иновационе делатности привредних субјеката који се баве иновацијама последично отвара могућности за нова радна места. Нацрт новог Закона о иновационој делатности одразиће се и кроз позитиван ефекат на повећање запослености и то кроз допринос стварању дугорочно одрживих и одговарајуће плаћених висококвалификованих радних места.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

У складу са националном Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године, са мотом „Моћ знања” („Службени гласник РС”, број 10/2021), нове технологије и иновације имају потенцијал да у кратком периоду од само неколико година у потпуности измене тржишне услове, начин комуникације, саобраћаја и трговине, да створе нове потребе и животне навике. Овакве технологије деле свет на две категорије – на оне који је развијају, користе и успешно се прилагођавају променама, и на оне који не успевају да премосте новонастали технолошки и друштвени јаз. Наука и технологија очигледно играју важну улогу у припремању одговора на такве изазове. Управо кризе каква је пандемија КОВИД-19, кад су друштва најслабија, а

неопходност откривања и примене научног знања израженија него иначе, показују исправност уверења да је снага једног друштва сразмерна знању којим располаже. Наука би требало да прошири фонд знања и технологија које нам могу помоћи у суочавању са проблемима које је немогуће предвидети, али ће се појављивати у будућности. Република Србија препознаје ове глобалне токове и тежи оснаживању научноистраживачких институција, људских ресурса и административних оквира, како би довела до жељеног стања у коме ће бити оспособљена за брз и ефикасан одговор на друштвене изазове. Нови нацрт Закона о иновационој делатности планиран је у духу идеје да Република Србија буде друштво које успешно одговара на друштвене изазове, користећи ресурсе националног иновационог система. Стварање повољног окружења за развој иновационе делатности утицаће на целокупни економски раст Републике Србије што ће се индиректно одразити на благостање свих грађана Републике Србије. Такође, нови нацрт Закона о иновационој делатности предвиђа да било које физичко или правно лице које се бави иновационом делатношћу може бити препознато као субјекат националног иновационог система.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Какве се организационе, управљачке или институционалне промене уводе као последица увођења нових регистара?

Важећим Законом о иновационој делатности успостављен је регистар иновационе делатности који се води у оквиру Групе за национални иновациони систем при Сектору за технолошки развој, трансфер технологија и иновациони систем у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Поступак уписа у регистар регулисан је Правилником о условима за упис у Регистар иновационе делатности и за брисање из Регистра („Службени гласник РС“, број 16/11 и 39/21) као и Правилником о облику, садржају и начину вођења Регистра иновационе делатности („Службени гласник РС“, број 16/11). Нацртом новог Закона предвиђено је да послови вођења постојећег регистра повере Фонду за иновациону делатност као и реформа самог Регистра који ће носити Регистар субјеката националног иновационог система. За успостављање новог регистра потребна су издвајања додатних средстава, будући да Фонд за иновациону делатност преузима нову функцију, која при том превазилази оквире сада постојећег Регистра.

- 2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета? Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у ком временском периоду је то потребно спровести?

Постојећи Закон о иновационој делатности не уређује иновациони систем Републике Србије на начин који изискује ангажовање капацитета јавне управе, осим у делу који се тиче вођења Регистра иновационих субјеката. Нови нацрт Закона о иновационој делатности предвиђа да вођење регистра прелази из круга послова Министарства просвете, науке и технолошког развоја Фонду за иновациону делатност те питање капацитета јавне управе и одређених мера за њихово побољшање није релевантно.

Кључна питања за анализу ризика

- 1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна? Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Ефикасност трансфера технологије зависи од квалитета научних резултата и тачне и благовремене селекције оних резултата који имају потенцијал да прерасту у технологије. Као ризик је идентификован недостатак квалификованих кадрова да квалитетно обављају селекцију, послове заштите интелектуалне својине, послове комуникације са привредом и послове комерцијализације. Да би трансфер технологија био успешан, потребна је свеобухватна и континуирана обука научноистраживачког кадра о основним принципима овог поступка. Са друге стране, директна комуникација са привредом захтева ангажовање стручњака који разумеју потребе тржишта и који су способни да обезбеде додатно финансирање за развој и комерцијализацију технологија.

Нацртом новог Закона је предвиђено успостављање мреже научно-технолошких паркова, као саветодавног тела. Како се ради о потпуно новом приступу умрежавања субјеката иновационе инфраструктуре реалан ризик представља степен потреба јединица локалних самоуправа и стратешких праваца дефинисаних на републичком нивоу.

Са циљем постизања боље сарадње са приватним сектором, планира се да Регистар субјеката националног иновационог система води Фонд за иновациону делатност, који има највише искуства у пружању подршке субјектима иновационе инфраструктуре из приватног сектора, што креира потенцијални изазов у усклађивању рада Фонда, у организационом и функционалном смислу.